

MITT LIV SOM FRIMÄRKSHANDLARE DEL 2

AV BENGT LILJA

Bengt Lilja på sitt kontor på 1980-talet.

Årets förstapristagare i vår populära Berättartävling, avslutar här sina minnen från sitt frimärksliv från "andra sidan disken". Det handlar den här gången till stor del om frimärksmässor och utställningar, något som var en väsentlig del av en frimärkshandlares verksamhet på sjuttio- och åttiotalen. Och åter får vi oss ett par dråpliga anekdoter till livs!

Under 1970-talet hade jag besökt många frimärksmässor och utställningar i utlandet, och jag hade länge funderat på om det inte var dags att arrangera något liknande i Malmö. Mina kolleger i Malmö ställde upp, och vi arrangerade gemensamt den första handlarmässan i Malmö

1979, som vi gav namnet Malmex 79.

Efter en intensiv bearbetning av våra utländska kolleger, hade vi snart fyllt lokalen med handlare från många europeiska länder.

Och ett flertal postverk, inte att förglömma. Det mest exotiska var Ungern, som dessut-

om erbjöd mig agenturen för Norden, under förutsättning att jag beställde minst 1 000 serier av varje nyutgåva. Eftersom de tryckte frimärken även åt Mongoliet, ingick även detta land. Jag avböjde då dessa länder knappast samlades i Norden.

Mässan blev en stor fram-

gång, med följd att den arrangerades även 1981 och 1983.

Frimärksstöld på Savoy!

Jag hade lärt känna en fransk handlare som jag hade nöjet att inbjuda till Malmex. Han bodde på Savoy i Malmö, och han råkade riktigt illa ut.

När han återvände till hotellet och sedan gått ut för att äta middag med sin hustru, bröt någon upp hotellrumsdörren och stal hans två koffertar med frimärken.

Jag hade precis avslutat vår gemensamma middag för alla medhjälpare när larmet gick. Det blev ilfart till hotellet för att konstatera vad som blivit stulet. Som tur var innehöll koffertarna endast brevframsidor, det vill säga brev där baksidan blivit bortklippt. De hade enligt min uppfattning endast ringa värde.

Polisen ryckte naturligtvis ut och tog saken på allvar.

Dagen därpå åkte utställarna hem. Det norska handlarförbundets ordförande skulle ta färjan från Limhamn till Dragö, när flygbussen till Kastrup blev prejad av två polisbilar. Min norske kollega blev bryskt beordrad att kliva av med sina koffertar, såsom misstänkt för stölden på Savoy!

Han fick ta ett senare flyg.

Ett par veckor senare blev de stulna koffertarna upphittade i kanalen i Malmö.

Nordisk utställning

Malmö Filatelistförening ville 1980 fira sitt 75-årsjubileum med en stor utställning. Jobbet som utställningskommisarie ålades mig, och som sådan skulle jag samordna alla detaljer.

Vi började med att få sanktion av Sveriges Filatelistförbund att utställningen skulle vara nordisk, och därför blev namnet Nordia 80.

När vi hade pusslat ihop budgeten fann vi att föreningen inte hade de medel som behövdes. Ordföranden och jag bad om ett möte med Malmömässans representanter, och vi framlade vårt förslag om en

Nedan: Malmex-mässorna i Malmö blev stora succéer med ett brett internationellt deltagande. De fick också mycket god uppmärksamhet i pressen.

Lördagen den 22 mars 1980 *****

Malmö blir centrum för frimärksintresset

Frimärksmässan lockar köpare från hela Europa

Av ROSEMARIE CEDERSGRÖN
MALMÖ: Högtidstunder för alla samlare, köpare och säljare av frimärken. Här det till Malmö stora internationella frimärksmässan Malmex 81 öppnar i slutet av veckan.

Köpare från hela Europa väntas dit, men det gäller att ha en välfylld plånbok. De riktiga samlarna betingar ett pris av 100-200 kr.

Det finns ett klart behov av den här mässan, både för samlarna och allmänheten, det anser Bengt Lilla. Hans företag Bengt Lilla AB och Postlignen står tillsammans för mässan.

MEDELMAR

På fredagen, då mässan öppnar är den öppen bara för IFSDA-medlemmar vilket är en internationell organisation för Sverige, som spjalar med frimärken. Hjälpårer Bengt Lilla som själv är medlem i en svensk ansluten organisation, nämligen Sveriges Frimärkshandlarförbund.

Förklar och ständar 10-17 kr

● Nya grupp tar Bengt Lilla, t.o. och Morten Persson hälsar på Malmex 81. I stället för sedvanlig expertbedömning av en jury ska besökarna få välja bästa frimärksutställning, vars utställare får det här fina vandringspriset.

– Vi började ju med mässan för två år sedan och vår målsättning är att återkomma varannat år, säger vice VD på mässacentrum Kaj Lewis-Jonsson som riktar sig till minst 2 000 personer öka besöksmässan.

Men det ska inte bara bli utställning. Sedan den 11 mars, då en av de första utställarna

Dyranst är väl den senaste samlingen från 1915 som är värderad till exakt 100 000 kr

Inte riktigt lika enkla som kunde mer intressant för Malmö och köparna härifrån, är den senaste samlingen på söndagens auktion, den som Bengt Lilla håller och som ska avsluta mässan.

Uställningskommisarie Bengt Lilla visar de sörbåliga dyrgriparna - de fyra breven upprepadt i mitten är värda över miljoner.

Ovan: Den nordiska utställningen Nordia 80 i Malmö, blev mycket lyckad, men inte den publiksuccé Malmö Filatelistförening hoppats på. Det kom 7 000 betalande - något som skulle vara en drömsiffra idag!

stor nordisk frimärksutställning under 9 dagar. Mässledningen tänkte på idén, och menade att detta hjälpte till att sätta Malmö på kartan som en mässtad.

Nästa besök blev hos landshövdning Nils Hörjel, som var före detta generalpostdirektör. Med hans positiva inställning blev det lättare att få tidningarna att skriva om utställningen. Även filatelistkrifternas i Norden skrev många positiva artiklar.

Vi hade bestämt att utställningen skulle omfatta 1 000 rammar, och därmed bli den största utställningen i Sverige någonsin, efter Stockholmia 1974, som var en världsutställning.

Så långt var allt klart.

Svårt att få rammar!

Men nu började motgångarna. Vi hade hela tiden räknat med att överta utställningsramarna från Stockholmia, men det visade sig att de hade sålts till Oslo, där man skulle arrangera en världsutställning samma år som vi. Vid de första kontakterna med arrangörerna i Oslo, visade de sig ganska kallsinniga till att låna ut ramarna.

Men skam den som ger sig! Senare detta år, 1979, arran-

gerades en världsutställning i Montreal i Kanada. Där träffade jag på det hotell jag bodde kommittén för Osloutställningen, som var där för att lära.

Operation övertalning inleddes, och till slut var vi överens. Vi skulle hämta ramarna med långtradare i Oslo, och se till att ha dem fullt försäkrade. Vidare skulle en man följa med oss till Malmö för att lära oss hur ramarna skulle sättas samman, och alla hans kostnader skulle vi stå för.

De befintliga plastskivor som skulle skydda samlingarna i ramarna var emellertid inte tillförlitliga. Jag kontaktade därför ett glasbruk och köpte in 1 000 glasskivor som var måttanpassade till ramarna. Efter utställningen sålde vi tillbaka skivorna som skrot!

Stor organisation

Fyra av föreningens medlemmar ställde upp och monterade glasskivorna när samlingarna hade monterats i ramarna. Vi hade fått låna sugproppar av en glasmästare, men även sådana fordrar ett visst handlag, så glasskivorna yrde ibland omkring!

Vi behövde cirka 20 man för att montera samlingarna. Det

Nordia 80 arrangerades i de stora mässhallarna i Malmö den 22–30 mars 1980 – under hela nio dagar! Här ses en del av utställningshal- len samt undertecknads monter.

→ ta måste ske med precision, och därför hade en av våra medlemmar som arbetade som ramchef, börjat flera veckor tidigare med detta arbete.

Säkerheten är mycket viktig i sådana här sammanhang, och vi hade därför en speciell säkerhetschef. Alla som arbetade i hallen hade försetts med en visselpipa, och skulle något inträffa som äventyrade säkerheten, skulle det blåsas i pipan. Lyckligtvis slapp vi höra något sådant.

På alla utställningar av denna dignitet skulle det delas ut guldmedaljer, varför sådana beställdes från Tyskland till en summa av 30 000 kronor, vilket var mycket pengar på den tiden och en stor post i budgeten.

Mässledningen började nu skruva på sig, men hoppades på att entréavgifterna skulle

bidra till en vinst när allt var över.

Lyckat, men ingen invasion

Invigningen blev en stor succé! Alla dagstidningar hade stora artiklar, och vi väntade på en publikinvasion – som tyvärr uteblev.

När utställningen var över hade vi räknat in cirka 7 000 besökare. Men tillsammans med ramavgifter och inkomster från handlarmontrarna gick det nästan ihop.

Till New York!

När jag började som proffs i frimärksbranschen fick jag snart höra om de fantastiska handlarmässorna i New York. Två gånger om året samlades handlare från hela världen i dagarna fyra för att göra affärer. Två dagar anslogs till interna affä-

rer, och två dagar var det öppet för allmänheten.

Jag gjorde slag i saken och ansökte om visum till USA, och skulle göra min första resa dit hösten 1973. Men trots att det var en inköpsresa, tyckte jag att jag skulle ha material med mig för att sälja.

En stor samling så kallade first flightbrev från 1930-talet köptes in, och jag prissatte dem till en dollar per styck. På så vis skulle jag tjäna ihop till resan.

Men ack, vad jag bedrog mig! I USA betraktades sådana brev som massvara, och efter ett idogt lämpande var jag nere i 10 cent per styck. Även detta var för mycket, så jag lämnade partiet för auktion och fick en bråkdel av vad jag hade betalat.

Tog igen förlusten

I flera montrar fann jag svenska brev som skickats till USA från 1940- till 1960-talet. Standardpriset var 50 cent styck, så jag köpte så många jag kunde hitta. De var mestadels prissatta med blyerts med talet 50 på kuvertet.

Vid hemkomsten när jag packade upp mina inköp, kom en kund in i affären och fick syn på breven. Han såg siffrorna på kuverten och frågade om de kostade 50 kronor styck, vilket jag inte förnekade.

Så etablerades priserna, och i fortsättningen när jag reste till New York, visste mina amerikanska kolleger vad jag ville ha, och kom till mig med sina buntar.

Att bli rånad i New York

Det blev med åren många resor till New York, och jag minns att

Så här såg handlarbåsen – de kallades "booth" – ut på de stora mässorna i New York. Vid disken ses min medarbetare Anders Olsson.

inför min första resa blev jag varnad av mina vänner för att bli rånad i New York. Jag blev därför rekommenderad att alltid ha en 20-dollarsedel i bröstfickan på skjortan. Inte blev jag rånad, men försiktig som jag var, lät jag 20-dollarsedeln följa med varje gång jag åkte över.

Men på min femte tur hände det! Jag och en norsk kollega besökte en uppackning på ett hotell, och jag behövde uppsöka en toalett. Den var efter svenska mått mätt enorm, med ett tjugotal ståplatser.

Jag var den enda besökaren just då, när ytterdörren plötsligt rycktes upp, och en afroamerikan stegade in. Han var huvudet högre än jag, och med en matchvikt på gissningsvis 120–130 kilo. Han ställde sig – trots den för övrigt tomma lokalen – helt intill mig. Han tittade ner på mig och väste:

– Kompis, har du en dollar till en öl?

Det tog inte sekunder innan jag hade slitit upp tjugodollarsedeln ur fickan och frågade:

– Kan du växla?

Det kunde han inte.

Enormt parti massvara

En gång blev jag inkallad i montern till en handlare från Texas, som visade mig en stor kartong med svensk massvara. Det var frimärken som började med Oscar II från 1890-talet fram till cirka 1960. Frammärkena var alltså mer eller mindre värdelösa – men ortstämplarna! Detta kände inte amerikanen till, så jag betalade vad han begärde.

Jag skickade hem kartongen med posten, och väl hemma började jakten på stämplarna. Det tog tre månader och sex månader innan vi var klara, och till Oscarsstämplarna tryckte jag en särskild auktionskatalog. Övriga märken buntade vi i 500-buntar, och lade i skyltfönstret för 100 kronor styck.

Danska räknesättet

Dessa buntar påminner mig om att mina danska språkkunskaper inte alltid är vad de borde

De internationella utställningarna i Köpenhamn, Hafnia 76 och Hafnia 87 i Bella Center, var mycket trevliga arrangemang. I den här montern fick jag lära mig hur mycket "halvtreds" är!

vara. Jag deltog på Hafnia-utställningen i Köpenhamn, och en del sådana buntar låg på min disk. Det var mycket folk vid montern när en dansk man trängde sig in och frågade vad buntarna kostade. Jag nämnde priset 100 kronor, och han svarade:

– Jeg gir dig halvtreds!

– Det är OK, svarade jag, men hur mycket är halvtreds?

Skrattsalvorna var högljudna.

Över tre auktioner

Så småningom blev jag en igenkänd handlare i New York, och filatelisterna kom till mig med sina samlingar och ville auktionera ut dem i Sverige. Jag fick också många kunder genom att annonsera i tidskriften som den USA-baserade klubben Scan-

davian Collectors' Club gav ut.

En gång när jag anlände till mässan stod en samlare som jag kände och väntade på mig. Han berättade att det nu var tid att sälja den ostämplade Sverigesamlingen, och att jag skulle stycka den för auktion.

Det var den mest förnämliga Sverigesamling jag fått in, och det behövdes tre auktioner för att sälja den.

Moms den första frågan

År 1979 valdes jag till ordförande i frimärkshandlareförbundet. Om man ville deltaga som handlare på någon utställning som var sanktionerad av filatelistförbundet, var det ett villkor att man tillhörde sitt lands handlareförbund, så jag hade varit medlem sedan tidigare.

Som ordförande i det svenska frimärkshandlareförbundet, blev jag vid ett tillfälle intervjuad i en annons som PFA, Postens Frimärksavdelning, publicerade i Veckans Affärer decembernummer 1980. En annons som nog vore omöjlig idag. Jag framhöll klokt nog att man först och främst skulle se på samlandet som en rolig hobby, och inte som en investering.

– Det är svårt att sja. Men åtminstone något av frimärkena i årets utgivning kommer säkert att visa en betydligt snabbare värdeökning än genomsnittet. Detta säger Bengt Lilja, ordförande i Sveriges Frimärkshandlareförbundet och specialist på frimärksauktioner, när vi frågar honom vad han tror om framtidsvärdet för frimärkena i Årsats 80.

Säg Bengt Lilja, vilka av årets frimärken kommer att få det högsta framtidsvärdet?

– Det har visat sig att också modernare jubileumsmärken har börjat slått fart värdeemässigt.

vilket i sig kanske inte är så märkligt. Så snart ett märke upphör att säljas från PFA stiger priset i handeln vanligtvis till ca det dubbla bl a av omkostnadsräk. Men det skall bli intressant att följa den fortsatta värdeutvecklingen på det här blocket, eftersom upplagan var liten och försäljningstiden begränsad.

– Nu är att observera, att katalogvärdet är om pris man får räkna med att ge när man köper ett märke i frimärkshandeln. När man däremot själv säljer ett märke får man räkna med betydligt lägre siffror. 50 till 70 procent av katalogvärdet kan vara ett vetligt närvärde att räkna med.

– Vill man vara säker på att hitta en framtida godbitar i 1980 års utgivning bör man försäkra sig om den samlade utgivningen i Årsats 80. Då är man i varje fall garanterad. Intressant är också Årsats 76, som PFA slutar att sälja efter den 28 februari 1981.

– Även om frimärkena speciellt under senare år visat sig vara en god investering, så är det ju framförallt en rolig hobby, slutar Bengt Lilja.

Svenskt skillingbrev sålt för rekordsumma

Bytte ägare på auktion för 400.000

FRIMÄRKEN

Bengt Broström

Nytt rekord för ett svenskt skillingbrev betalades vid "80-lakets" frimärksauktion som hölls i lördags i Stockholm. För 400.000 kronor bytte brevet ägare.

Den 6 april 1857 skickades brevet från Halmstad till en herr Peter Grönning i Hallberg. Avsändaren såg till att brevet blev rejält frankerat, med fyra gröna 3-skilling banco-frimärken.

Vem som blev ägare till brevet? Ja, hemlighetsmakeriet är stort i sådana här sammanhang. Mycket tyder emellertid på att det ska göra världens förnämsta Sverigesamling ännu mer attraktiv. I New York finns en advokat vid namn Stone. Ägare till en helt fantastisk samling Sve-

● Bengt Lilja, auktionsförrättare, klubbade bort det kättille senaste skillingbrevet för 400 000 kronor.

Totalt såldes i denna auktion, där Osby-direktören Ulf Ivarsson bestämda Grand Prix-samling skingrades, för drygt 3 miljoner kronor. En sammansättning av uttoppsriktorna i katalogen visade dock på totalt 5 miljoner kronor. Att man inte som i närheten av det beloppet beror på att inte mindre än 50 procent av alla drygt 400 objekten förblev osålda.

– Jag är såld ändå, hävade Bengt Lilja från Malmö, som fått uppdraget av Ebel-auktioner i Frankfurt att söka auktionen.

– Märkligt att så mycket osållat blev sålt, var Ulf Ivarssons egen kommentar.

Världsutställning

Köparna vid denna auktion har uppenbarligen haft sikte inställt på att köpa in material för att kunna aspirera på guldmedaljer vid den världsutställning som hålls i Stockholm hösten 1986. Följaktligen är de redan i besittning av "vanliga" skillingar. Vad de nu behövs var kompletteringar med skillingbrev, objekt som sätter extra "stämning" på en utställnings-samling.

Ett pikant inslag i auktionen var försäljningen av en

Jag blev "inhyrd" som auktionär på de två stora Ebel-auktionerna i Stockholm, då bl.a. BRIO-direktören Ulf Ivarssons fantastiska samling såldes. Ett treskillingbrev som ropades ut för 100 000 kronor, såldes för hela 400 000 kronor. Det högsta pris som dittills hade betalats för ett svenskt brev.

➔ När jag tillträdde var vi ett sextioal medlemmar, och jag fick börja med att försöka lösa momsproblematiken.

Tillsammans med några andra medlemmar av styrelsen blev jag kallad till ett möte med skatteverket i Stockholm. Anledningen till mötet var att de ville att all frimärksförsäljning skulle momsbeläggas.

Vi pekade inte minst på kontrollsvårigheterna, och så småningom kom beskedet. Moms skulle endast utgå på provisionen på auktionsförsäljningar, då auktionerna var de enda försäljningar som omsatte sådana summor att det lönade sig.

Högsta priset någonsin!

En stor tysk auktionsfirma, den anrika Arnold Ebel, kontakta- de mig, och ville ha mig som auktionär vid två auktioner med enbart svenskt material. De skulle äga rum på hotell Sheraton i Stockholm. Den ena innehöll material från en samlare i Tyskland, och den andra från en storsamlare i södra Sverige, Ulf Ivarsson i Osby.

På denna auktion utbjöds ett brev med treskillingar som hade åsatts ett startpris på hela 100 000 kronor. Vid denna tid i mitten av 1980-talet, hade inte något brev tidigare sålts för så mycket pengar, så jag var lite tveksam.

När brevet ropades ut sänktes ljuset i den fullsatta salen, och brevet visades på en storbild bakom mig. Jag kände en viss förvåning när flera budspadar syntes i dunklet, och jag började räkna in bud. Det enda som hördes i salen var min röst, och kanske hjärtat som bultade.

Budgivningen slutade inte förrän priset blev 400 000 kronor, vilket var det högsta pris som någonsin hade betalats för ett svenskt brev.

Problem inför Stockholmia

Den senaste och kanske sista (?) världsutställningen som arrangerades i Sverige var Stockholmia 1986. Jag blev kallad som medlem av organisationskommittén, och deltog i alla möten före utställningen.

Utställningskommittén leddes av en stridbar ordförande, som verkligen drev förhandlingarna på ett mycket bra sätt. Men när han ville genomdriva att en handlare inte behövde vara medlem i något handläroförbund, upptäckte jag att jag satt på två stolar, och inte hade den talan som behövdes.

Jag fann mig föranlåten att kontakta IFSDA, den internationella frimärkshandlareorganisationen, och fick åka till Rom för att närvara vid deras årsmöte och framlägga mitt problem.

En vecka därefter återgick tingen till sin gamla ordning.

En preskriberad historia!

Med anledning av vad jag innan berättade om moms, kom jag att tänka på Tyskland. Där hade man moms på all frimärksförsäljning, och den kända tyska grundligheten fick jag prov på då, jag en gång av den svenska tullen blev anmodad att ge deras tyska kolleger kopior på all försäljning till tyska kunder.

Eftersom alla försäljningar till Tyskland skickades med rekbrev, var det kundens skyldighet att anmäla moms. Så skedde naturligtvis inte så ofta, och den tyska tullen ville genomföra en stor kontroll av alla frimärksinköp från utlandet.

En dag ringde telefonen och en upprörd svensk tandläkare med praktik i Tyskland, undrade vad som var på gång. I hans väntrum satt två grönladda tyska tullare, som hade kommit långväga ifrån, och ville kontrollera om han hade betalat tysk moms på mina fakturor.

– Min käre vän, svarade jag, du har ju bestämt att alla dina frimärken skulle lämnas till ditt föräldrahem här i Sverige, så de har inte lämnat landet.

Han ringde sedan och berättade att det var med ett stort leende han hade tagit farväl av två slokörade tyska tullare. □